

עת"א 2434/02/15 - שלומי גולן (אסיר), נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

02 מרץ 2015

עת"א 2434-02-15 גולן(אסיר) נ' משטרת ישראל/שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר ואח'

בפני כב' השופט רון שפירא, סגן נשיא

העותר
שלומי גולן (אסיר), ת"ז 031453335
ע"י עו"ד ניבה נקש

נגד
המשיבים

1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר
ע"י השירות המשפטי של שב"ס
2. מדינת ישראל
ע"י פרקליטות פלילית מחוז חיפה

פסק דין

הרקע לעתירה:

בפני עתירת אסיר במסגרתה טוען העותר כי המשיב מבזה את החלטת ביהמ"ש במובן זה שאינו ממלא אחר פסק דינו של בית משפט זה שניתן במסגרת עתירת אסיר 25901-11-14 (להלן: "העתירה הקודמת").

העתירה הקודמת הוגשה, בין היתר, נגד החלטת המשיב אשר דחתה בקשתו של העותר לצאת לחופשות. כמו כן, העתירה הקודמת הופנתה, בין היתר, נגד החלטת המשיב שלא להעביר את העותר לאגף נקי מסמים.

כפי שצוין בפסק הדין שניתן בעתירה הקודמת, העותר מרצה מאסר בגין עבירות תעבורה, הכוללות נהיגה בזמן פסילה וללא ביטוח, נהיגה תחת השפעת סמים ואלכוהול, החזקת חשיש ועבירות כלפי המשפט. העותר בעל רקע של שימוש בסמים. החל לרצות מאסרו ב-14.7.14 ובקליטתו למעצר רואיין על ידי עו"ס והצביע על שימוש בסמים ואף הודה בנהיגה תחת השפעת סמים. בקשתו לצאת לחופשות נדחתה מהטעם שהוא מסרב להליך גמילה מסמים ומטעם זה ולאור אי נטילת אחריות לביצוע העבירות נקבע כי נשקפת ממנו מסוכנות לציבור. העותר טען לפני הגורמים הטיפוליים בשב"ס כי אין לו צורך בטיפול וכי מדובר בשימוש מזדמן בסמים.

העותר טען במסגרת העתירה הקודמת כי החלטות המשיב לוקות בחוסר סבירות קיצוני. נטען כי נרקולוגית בית הסוהר בדקה את העותר ומצאה כי הוא נקי מסמים וכי בדיקות שתן שמסר מעידות על ניקיונו מהם. כן נטען כי אין בעניינו מידעים מכל סוג שהוא ותפקודו בבית הסוהר הינו חיובי. כן טען כי אינו יכול לעבוד מכיוון שסובל מבעיות גב קשות

וכאבים עזים ונטען כי זו הסיבה שנהג להשתמש בקנאביס.

בנוגע לבקשת העותר לצאת לחופשה טען המשיב בעתירה הקודמת כי חופשתו נדחתה בחודש אוקטובר 2014 לאור התנגדות גורמי הטיפול. באשר לשילובו של העותר באגף נקי מסמים נטען כי העברה לאגף נקי מסמים היא הליך הדרגתי המתבטא במתן בדיקות שתן נקיות לאורך זמן, חו"ד גורמים מקצועיים והתנהגות חיובית לאורך זמן. עוד נטען במסגרת טענות המשיב בעתירה הקודמת כי במקרה זה נלקחו מהעותר רק שתי בדיקות שתן נקיות והעותר היה מעורב בדין משמעתי, לכן טרם התמלאו התנאים הבסיסיים להעברתו.

במסגרת פסק הדין שניתן בעתירה הקודמת קבע בימ"ש זה כי יש לקבל את העתירה באופן חלקי. בכל הנוגע לבקשת העותר לצאת לחופשות ולעבור לאגף נקי מסמים נקבע כי על המשיב לשקול עניינים אלו בתוך 30 יום מיום מתן פסק הדין, זאת לאור הבדיקה הנרקולוגית התקינה של העותר. כן הובהר כי מובן כי אם תבוצע בדיקה נוספת שתתגלה כבדיקה שאינה נקייה ישפיע עניין זה על החלטתו של המשיב.

בפסק הדין בעתירה הקודמת צוין כי נראה שההחלטה שלא לאפשר לעותר לצאת לחופשות נשענת בעיקר על העובדה שהעותר סירב להשתלב בטיפול גמילה וכן על ניסיונותיו להשליך את מעשיו בביצוע העבירות על אחרים ולספק רצינוליזציה למעשיו בעת ביצוע העבירות. עוד צוין כי לא ברור האם ההחלטה הביאה בחשבון שיקולים נוספים כגון חומרת העבירות שביצע העותר, עברו הפלילי, משך המאסר הנוכחי, התנהגותו בכלא ונסיבותיו האישיות (היותו נשוי ואב לילדה קטנה וכדומה). צוין גם כי מאחר ששתי בדיקות השתן שבוצעו לעותר עד למועד מתן פסק הדין בעתירה הקודמת יצאו נקיות, ברור שהעותר נקי מסמים או אלוהול ולא הובאו לידיעת ביהמ"ש אירועים המצביעים על התנהגות שלילית של העותר המצדיקה שלילת חופשות או שלילת העברתו לאגף נקי מסמים (כאמור לעיל, כן הובאה בפני ביהמ"ש במסגרת העתירה הקודמת טענת המשיב בדבר עבירת משמעת אחת שביצע העותר במהלך מאסרו). בנסיבות אלו, משהעותר טוען כי אינו זקוק לטיפול גמילה ומשאין בנמצא ראיות מנהליות לשימוש כלשהו באלכוהול או סמים על ידי העותר, סבר בימ"ש זה במסגרת העתירה הקודמת כי לא ניתן להסתפק בהחלטה הנשענת אך ורק על סירובו של העותר לטיפול גמילה וניסיונותיו להשליך מעשיו על אחרים. על כן, הורה בימ"ש זה למשיב לבחון מחדש את החלטתו שלא לאפשר לעותר לצאת לחופשות ושלא להעבירו לאגף נקי מסמים, זאת תוך מתן משקל משמעותי לממצאי הבדיקות הנרקולוגיות שבוצעו ואשר יצאו תקינות ולכן מצביעות על כך שלעת הזו הסיכון לשימוש בסמים על ידי העותר הינו נמוך. צוין כי המשיב יהיה רשאי, כמובן, לבצע בדיקות נוספות לביסוס החלטתו.

טענות הצדדים:

כעת, כאמור, טוען העותר כי המשיב לא ביצע את החלטת בימ"ש זה ולא נעשה דבר על ידי המשיב בנוגע ליציאתו לחופשה או להעברתו לאגף נ"ס. העותר טוען כי הינו אסיר חיובי ומתפקד, נמצא בקורסים ופעיל באגף ומחוצה לו ועושה כל המוטל עליו. לטענת העותר, למרות שבדיקות נרקולוגיות יצאו נקיות המשיב מסרב להעבירו לאגף נ"ס או להוציאו לחופשה. על כן, מבקש העותר להורות למשיב לבצע את פסק דינו של בימ"ש זה אשר ניתן בעתירה הקודמת.

המשיב טוען כי העותר צפוי לסיים את ריצוי עונשו ביום 1.6.15. כן נטען כי המשיב אינו חולק על כך ששלוש דגימות שתן שמסר העותר נמצאו שליליות לשימוש בסמים, כשהאחרונה שבהן ניטלה ממנו ביום 25.12.14. עם זאת, טוען המשיב כי על פי הנוהל החל על המשיב לא די בכך שהעותר נקי מסמים כדי להעבירו לאגף נ"ס. נטען כי בעקבות פסק הדין שניתן בעתירה הקודמת נבחן בשנית עניין שיבוצו של העותר באגף נ"ס על ידי הגורמים הרלוונטיים בכלא והוחלט שלא לשלבו באגף זה. נטען כי בסיס החלטה זו נעוץ בעבירת משמעת חמורה שביצע העותר ביום 20.11.14, אשר בגינה נשפט בדין משמעתי והוטל עליו עונש של נזיפה חמורה. נטען כי עניינה של עבירת המשמעת בסירובו של העותר להשתתף בשיחה שערך קצין המודיעין עם כלל האסירים בתא. נטען כי מדובר בפגיעה קשה במשמעת ניהול האסירים בבית הסוהר ולכן, על אף שבדיקות השתן שמסר העותר הינן נקיות, אין הוא עומד ביתר הקריטריונים שנקבעו בנוהל ומכאן החלטת המשיב שלא לשלבו באגף נ"ס. נטען כי עניינו של העותר נבחן בשנית בשים לב להערות ביהמ"ש בפסק הדין בעתירה הקודמת ומאחר שהחלטת המשיב בעניינו של העותר נמצאה סבירה, אחראית ושוויונית, הוחלט שלא לשנותה.

באשר לחופשות נטען כי בהתאם לסעיף 1(א) לפרק ד' לפקודה, לצורך שקילת אפשרות יציאתו של אסיר לחופשה עליו להשתתף במסגרת טיפולית, במידה והאסיר הוגדר כמתאים לטיפול וקיימת יכולת של שב"ס לטפל בו. נטען כי בעניינו של העותר מהתייחסות גורמי הטיפול בכלא עולה כי בהעדר טיפול גמילה לעותר קיים פוטנציאל מסוכנות בחופשות ועמדתם של גורמי הטיפול מבוססת על נתונים מתוך תיקו הסוציאלי של העותר, שיחות עמו וחומר רקע מקצועי. נטען כי גורמי הטיפול מציינים כי האסיר זקוק לטיפול גמילה מקיף, שכולל התייחסות למרחבים תפקודיים - חברתיים והיבטים אישיותיים והתנהגותיים, בנוסף לניקיון הפיזי. כן נטען כי עולה מההתייחסות שמדובר באסיר שאינו עקבי ואינו מהימן בנוגע לתיאור בעיותיו. משכך קבעו גורמי הטיפול כי אין שינוי בעמדתם לפיה קיימת מסוכנות ביציאתו של העותר לחופשות. כן נטען כי חופשה לאסיר הינה טובת הנאה המותנית בין היתר בהתנהגות חיובית של האסיר ובשיתוף פעולה שלו עם גורמי הטיפול בבית הסוהר ומשלא שולב העותר במסגרת טיפולית כלשהי לא המליצו גורמי הטיפול על שילובו בסבב חופשות והדברים נכונים שבעתים שעה שלחובת העותר נזקפת עבירת משמעת חמורה. בנסיבות אלה טוען המשיב כי החלטתו שלא לאפשר את יציאתו של העותר לחופשה הינה סבירה ואין מקום להתערב בה.

בתגובה לטענות המשיב טוענת ב"כ העותר כי הנתונים בדבר עבירת המשמעת, שכלל לא התייחסו אליהם במסגרת הטפסים שהוגשו בעתירה הקודמת, היו כבר בפני בית המשפט בטרם ניתן פסק הדין בעתירה הקודמת. על כן, נטען כי שום דבר לא השתנה, בדיקות השתן שמסר העותר הינן נקיות ונרקולוגית בית הסוהר קבעה שוב שהעותר אינו מכור לסמים ואף המליצה על העברתו לאגף נקי מסמים. יתרה מכך, לאחרונה התבשר העותר שיועבר לאגף נקי מסמים אך טרם הועבר, זאת מעל ל-60 יום מאז שניתנה החלטת בית המשפט. נטען כי אין בתגובת שב"ס כל נתון חדש שיש בו כדי לשנות את החלטת בית המשפט בעתירה הקודמת ובינתיים עברו כחודשיים והחלטת בית המשפט לא קוימה.

דין ומסקנות:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים הגעתי למסקנה כי יש לקבל את העתירה במובן זה שיש להחזיר את עניינו של העותר **לדין דחוף** אצל המשיב, כפי שיפורט להלן.

כפי שנכתב גם בפסק הדין שניתן בעתירה הקודמת, פקודת נציבות שירות בתי הסוהר בעניין חופשות אסירים קובעת באופן מפורט ביותר כללים להפעלת שיקול-הדעת לאישור חופשות של אסירים. העקרונות הבסיסיים המתווים את שיקול-הדעת מביאים בחשבון את סוג העבירה שבגינה מרצה האסיר את עונשו, הרשעות קודמות, הליכים תלויים ועומדים ותקופות ריצוי מאסר מינימאליות. כמו כן נשקלות הנסיבות האישיות המיוחדות המתייחסות לאסיר ולדרך תפקודו במהלך ריצוי עונש המאסר. בגדר השיקולים המנויים בפקודת הנציבות נכלל חיזוי התנהגות האסיר במהלך שהותו בחופשה. ראו:

ע"א 6481/01 סולימאן אל עביד נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד נ"ז(6) 678 (2003).

המלצת הגורמים הטיפולים בכלא אם לאשר חופשות לאסיר או להימנע מאישורן היא בעלת משקל רב, אך היא בגדר המלצה ואינה שוללת את שיקול דעתו של הגורם המוסמך. המשקל שיש ליתן לשיקולים הענייניים השונים נובע מן האיזון הראוי בין שני אינטרסים עיקריים: האינטרס של האסיר לצאת לחופשה, מן העבר האחד, ואינטרס ההגנה על הציבור, מן העבר האחר (ע"א 6481/01 הנ"ל).

על פי פקודת נציבות שירות בתי הסוהר חופשות אסירים אינן זכות מוקנית אלא טובת הנאה הנתונה לשיקול דעתו של הגורם המוסמך (ראו לעניין זה גם: רע"ב 1017/13 גבריאילוב נ' שירות בתי הסוהר (החלטה מיום 26/06/13)). על בית המשפט לבחון, בהקשר זה, את חוקיות ואת סבירות הפעלת שיקול דעתם של הגורמים המקצועיים בשירות בתי הסוהר (ראו: רע"ב 3818/13 חפוטא נ' משטרת ישראל (החלטה מיום 28/10/13)).

כאשר בחוות הדעת של הגורם המקצועי קיימת הערכת מסוכנות שאינה שוללת לחלוטין את מסוכנותו של האסיר אך אינה מייחסת לו רמת מסוכנות גבוהה, כפי שמתקיים בעניינו, יבחן משקלם של יתר השיקולים ואם שיקולים אלה יתמכו במידה מספקת בהוצאת האסיר לחופשה יהא על הגורם המוסמך לבחון אם ניתן להעניק חופשה בתנאים ובהגבלות שיש בהם כדי לנטרל את המסוכנות הצפויה מהאסיר ולהבטיח מפניה. ככל שאופי העבירה ונסיבותיה חמורים יותר, כך תגבר המסוכנות שתיוחס לאסיר (ע"א 6481/01 הנ"ל).

בעניינו, על פי פסק הדין שניתן בעתירה הקודמת שהגיש העותר, היה על המשיב לבחון מחדש החלטתו בעניין יציאתו של העותר לחופשה והעברתו לאגף נקי מסמים, זאת מאחר שעל פי הנתונים שהונחו בפני ביהמ"ש בעתירה הקודמת נראה היה כי הערכת המסוכנות בעניינו של העותר אינה מייחסת לו רמת מסוכנות גבוהה וכן לאור נסיבות עניינו של העותר, אשר לפי הבדיקות שנתן הינו נקי מסמים ואף עומד להשתחרר שחרור מלא תוך פרק זמן קצר. בזמן מתן פסק הדין בעתירה הקודמת עמדו בפני ביהמ"ש הנתונים בדבר עבירת המשמעת היחידה שביצע העותר במהלך מאסרו, עבירת משמעת שהעונש בגינה היה נזיפה בלבד. למרות קיומה של עבירה זו, קבע בימ"ש זה כי על המשיב לבחון מחדש החלטתו בעניין יציאת העותר לחופשה והעברתו לאגף נקי מסמים.

מהנתונים המובאים בפני כעת במסגרת העתירה הנוכחית נראה כי המשיב לא בחן מחדש את הנתונים והנסיבות הרלוונטיים, אלא שוב ביסס החלטתו אך ורק על אותה עבירת משמעת ועל העובדה שהעותר לא עבר הליך טיפולי לטיפול בדפוס התמכרות, זאת בהתעלם מהעובדה שהעותר נגמל מסמים ומוסר בדיקות שתן נקיות. יש להביע את

מורת הרוח של ביהמ"ש לעניינים מנהליים מהתנהלות זו של המשיב. למרות שפסק הדין בעתירה הקודמת ניתן לאחר שביהמ"ש לעניינים מנהליים בחן את נסיבות המקרה והורה למשיב לבחון מחדש החלטתו, למרות קיומה של עבירת המשמעת (אשר בהתאם לעונש שניתן בגינה איננה מהעבירות החמורות) ולמרות העדרו של הליך טיפולי לטיפול בדפוסי התמכרות, זאת לאור נתוניו ונסיבותיו של העותר, המשיב לא פעל בהתאם לפסק הדין וביסס שוב את החלטתו על הנתונים שהיו קיימים קודם לכן וכבר עמדו לעיני ביהמ"ש בעת שניתן פסק הדין הקודם, מבלי לבחון נסיבות נוספות רלוונטיות להחלטתו. על כן, מאחר שהמשיב לא הביא במסגרת החלטתו את כל השיקולים הרלוונטיים לעניין, מדובר בהחלטה בלתי סבירה.

אדגיש כי אין מדובר במקרה זה בביזיון בית משפט, מאחר ושב"ס קיים דיון בענינו של העותר, כפי שהורה בית המשפט. עם זאת התעלמות שב"ס מהנתונים הרלוונטיים כמפורט לעיל מוביל לתוצאה לפיה ההחלטה שהתקבלה היא החלטה בלתי סבירה, מבוססת על נתונים שאינם מן העניין ומתעלמת מנתונים אחרים שראוי היה להביאם בחשבון לצורך קבלת החלטה בעניינו של העותר. אשר על כן ההחלטה, כפי שהתקבלה, אינה יכולה לעמוד.

סיכום:

בנסיבות אלו, ומהטעמים שפורטו, אני מורה כדקמן:

אני קובע כי נפל פגם מהותי ההחלטה שהתקבלה בעניינו של העותר באופן המצדיק את החזרת עניינו של העותר לקבלת החלטה אצל המשיב.

אני מורה למשיב לדון מחדש בעניינו של העותר בכל הנוגע ליציאה לחופשה ולמעבר לאגף נקי מסמים, **זאת בתוך 10 ימים מהיום** ובאופן שהחלטה תתקבל בפרק זמן זה כך שניתן יהיה להעמידה בביקורת שיפוטית קודם לחג הפסח.

במסגרת שיקוליו של המשיב בדיון שיקבע בעניינו של העותר לא יינתן משקל לעבירת המשמעת מנובמבר 2014, שכן עבירה זו כבר הובאה במסגרת שיקוליו של בימ"ש זה בפסק הדין שניתן בעתירה הקודמת. יש ליתן משקל לבדיקות השתן הנקיות שמסר העותר ולעובדה שככל הנראה נגמל מסמים, למרות שלא עבר הליך לטיפול בהתמכרות. מובן כי בנוסף מוסמך המשיב לשקול כל שיקול נדרש לעניין הנושא העומד להחלטה, בהתאם לפקודות.

המזכירות תשלח פסק דין בדחיפות לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י"א אדר תשע"ה,
02 מרץ 2015, בהעדר
הצדדים.

ר' שפירא, ס. נשיא